

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Loca Infesta,|| Hoc est:|| De Infestis,|| Ob Molestantes||
Daemoniorvm Et Defvncto-||rvm Hominvm Spiritvs,
Locis,|| Liber Vnvs.||**

Thyraeus, Petrus

Coloniae Agrippinae, 1598

VD16 T 1247

Deinde, De Modis Et Rationibvs, Qvibvs humani inter se Spiritus
distinguuntur & cognoscuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61332)

PARS ALTERA
NOTATIO IN SEQUENTIA
Capita.

De rationibus & notis, quibus distinguuntur, & cognoscuntur Spiritus humani, qui loca infestare solent.

Vnde humanorum Spirituum à Dæmonibus distinctio petenda sit, quantum ratione & coniectura consequi potuimus, diximus: Nunc qua ratione humani (sunt enim duplicis conditionis) distinguantur, inquiremus. Nam & hos internoscere necesse est eum, qui feliciter in liberandis, à Spirituum infestatione, locis versari velit: propterea quod non iisdem rationibus cum purgandis & damnatis agendum est.

In horum autem discrimine inuestigando idem, qui superius, seruandus est ordo: ut & formas, quibus apparent: & orationes, quas formant: & mala, quæ afferunt: & officia, quæ exercent, & locorum qualitates, atq; his similia scrutemur diligenter: & quicquid hos vel illos Spiritus, purgandos inquam, vel damnatos prodat, notemus. Res quemadmodum difficultatem habet non paruam, ita non caret sua utilitate & voluptate. Sequentia facilius intelligentur, si singula cum præcedentibus iam explicatis rationibus conferantur. sed ad rem. A forma principium instituumus.

An, & quæ forma humanos inter se Spiritus, hoc est, purgandos à damnatis distinguat.

1. **N**on omnes formæ Spirituum, sub quibus conspiciuntur, hoc loco nobis discutiendæ sunt: quoniã non inter quoscunque Spiritus, qui se viuentium oculis offerunt, discrimen inquirimus. Solum inspicienda est illa, quam humanorum Spirituum *propriam* diximus, Capite vigesimo sexto, & Vtrum, in ipsa, aliqua distinctio sit, qua humani Spiritus differant, & cognoscantur, inquirendum: propterea, quòd qua ratione *solum humani* inter se discriminentur, hoc loco quæramus.
2. *Vnam* autem *formam humanam* diximus, quæ humanos Spiritus prodat: illam videlicet, quæ ita humana est. vt peregrinum, & ab humana alienum habeat nihil; nullaque ratione, vel modo ab humana degeneret. Hæc enim, vt humanos Spiritus prodat; ita vtrisque communis est; & iis, qui perpetuis inferni cruciatibus addicti sunt, & qui alicubi, ob peccatorum suorum demerita purgantur.
3. Sed tamen non ita *vna* est *hæc forma*, quin discrimina & differentias multas admittat. Quemadmodum enim *vna* est omnium hominũ, qui viuunt, forma; & quædam in hæc sunt, quæ distinguunt virum à scemina; senem à iuuenem; ludæum à Christiano; ægrum à sano; ita in *vna*, sub qua humani Spiritus latent, forma; quæ hos ab illis distinguunt, possunt esse discrimina.
4. *Quintuplicia* autem hæc discrimina putauerim: vnum à quantitate petitur: alterum à qualitate: reliqua tria ex mentis affectu, cuius esse videtur indicia primo differunt parui & magni: altero albi & nigri: tertio læti & tristes; graues & leues; truces & amabiles. Hæc discrimina vni eidemque formæ humanæ possunt accidere. An verò omnia Spiritus discriminant? Id definiamus.
5. *Quæ à quantitate differentia sumitur, Spiritus nõ distinguit.* nec paruitas damnatorum tantum Spirituum index est, & magnitudo purgandorum: nec contra, magnitudo damnatorum, paruitas purgandorum. Possunt sub forma parua esse damnatorum, & purgandorum: iidem quoque possunt esse sub forma magna.
6. Quinimò, quando in quantitate excessus est nimius, vel nimius defectus; non hominũ, sed Dæmonum latere Spiritus, aliàs docuimus.

mus. Nec malè. Quoniam cùm idcirco rebus viuientium interfint humani Spiritus, vt cognoscantur; apparere ea forma credi debent, quam ipsi dum corpora vegetârunt, habuerunt; quod non nisi ex hac cognosci queant.

Qui viui procero corpore fuerunt, sub magna, mortui, dum conspiciuntur, apparent figura: qui paruo; sub forma nani. At possunt feliciter mori, & ob id non damnari, illi: possunt quoque hi. Similiter, possunt illi cum præsentis vitæ morte, mortem incurrere æternam: possunt quoque hi nani. Magnitudo igitur, siue paruitas, etsi humanos spiritus distinguat quandoque à Dæmonibus; non tamen humanos inter se distinguit.

Dissimilitudo qualitatis in forma, plurimum valet ad diiudicandos Spiritus humanos. Pro purgandis, nisi nox candorem vultus obnubilet, magnum argumentum est color albicans; siue natiuus, quem viui habuerunt: pro damnatis militat niger, clara præsertim in luce: Non idcirco solùm, quia communis id hominum habet sensus; verùm etiam, quia vt niger damnatis Dæmonibusque conuenit, & sub hoc frequenter damnati conspecti sunt: ita albicans conuenit bonis, beatisque; & sub hoc conspecti, qui purgatorios ignes sustinuerunt. Seruit hîc exemplum Isidori, quod ex Euirato in Prato Spirituali, Capite 39. refert Cæsar Baronius Tom. 6. fol. 625. circa annum Domini 513. Isidorus hic genere Meliticensis, Monachus fuit Monasterij Philoxemes in emporio Cypri Dade dicto. & cùm Seueriani dogmatis aliquando fuisset assertor, vxori Catholicæ, quæ clam ipso communicauerat, sacram communionem per vim indignabundus, guttur eiusdem præmens, extorsit, indigneque tractauit. Sed statim coruscationem hostia sacra diffundente peccatum suum agnouit: post biduum verò, paratum sibi supplicium intellexit per Spiritum hominis damnati talem, qualem iam descripsimus. Rem refero ipsius verbis: Post biduum, inquit Isidorus, aspicio virum, quasi Aethiopem, semicintijs vestitum, dicentemque mihi: Ego & tu simul in vnum supplicium condemnati sumus. Et ego ad eum: Tu, inquam, quis es? Respondit: ego sum, qui conditorem Dominum omnium, Iesum Christum, in maxilla percussi passionis tempore. Hæc ibi.

Tristis, latæque forma virisque Spiritibus communis est. quamuis enim damnati, iustiore tristitiæ causam habeant, & tristem vultum formandi non tamen sua carent tristitia purgandi; ob graues, quos ipsi, quocunque etiam loco agant, sustinent dolores, & cruciatus.

DE LOCIS INFESTIS

ciatus. Nullum igitur hinc iudicium de Spiritibus sumi potest.

10. *Trux vultus omnino conuenit damnatis: amabilis purgandis. Sed an ille damnatis tantum; & non etiam purgandis: hic purgandis tantum; & non etiam damnatis? Quamuis hic iudicium præcipitare temerarium sit: propterea, quod etiam beati Spiritus cælestium mentium truces quandoque vultus formarint, & Dæmones formarint amabiles & Angelicos: facillè tamen mihi paterer persuaderi solis damnatis truces, solis purgandis amabiles, aut certè non truces conuenire, propterea, quod cur truces purgandi; cur amabiles damnati simulent, causas non habeant.*

11. *Gravitas & leuitas, quam exterior forma quandoque secum affert, Spiritus humanos non distinguit. Sed tamen status & conditio Spirituum purgandorum potius gravitatem postulat, quàm leuitatem; quam et si præ se ferre possint damnati; vt tamen præ se ferant, nulla cogit necessitas.*

CAP. XXXIX.

An, & qui strepitus, atque gemitus prodant humanorum Spirituum conditionem & Statum.

1. **C**apite vigesimo septimo ex iis, quæ à Spiritibus fiunt, & hominum auribus percipiuntur, hoc propemodum solo distinximus humanos à Dæmoniorum Spiritibus; quod suspiria, gemitus, fletus, lachrymationes, si non semper; per sepe humanos Spiritus prodant. *An verò hæc humanis vtrisque tam purgandis, quàm damnatis, communia? an his, aut illis propria?*

2. Purgandis esse propria fortè quis inde coniecerit; quod opis & subsidiorum videantur quædam esse imploratio; quorum soli purgandi Spiritus participes esse possunt. verùm ad dånatos quoque pertinere insinuat primùm (vt alios omittam) Christi oratio, qui in inferno docet futurum fletum, atque stridorem dentium. Tum deinde probat Spiritus Galbæ imperatoris, vtique damnati hominis, cuius ingentes gemitus aliquoties cum maxima sua molestia, obseruauit Imperator Otto. Tertio confirmant illi Spiritus, qui eiulatu & stridulo vocis sono, domum compleuerunt, quam Romæ inhabitauit Alexander ab Alexandro.

3. Interim tamen quamuis vtrisque gemitus, eiulatus, atque suspiria sint communia: *purgandorum tamen hominum propria quis non male*

malè dixerit illa, quæ sine vlla impatientia significatione eduntur; & nihil, quod apertè damnatorum Spiritus prodat, continent.

Suspiria ducant damnatorum Spiritus, lachrymentur, fleant, eiulent: duo ferè semper sunt, quorum aut alterum, aut vtrumque ipsos prodat; impatientia scilicet, quam ipse gemitus atque eiulatus secum affert; vel aliud quid, quod purgandis Spiritibus tribui nequit. 4.

Patientiam in luctu, suspiriis, atque lachrymis, magnum præbere argumentum, pro purgandis Spiritibus, inde clarum est; quòd quamuis grauissimos cruciatus sustineant; non tamen impatientes fiant, nec vlla impatientiæ dent signa, perfecti iam in charitate. Contrà, damnatorum Spiritus, quemadmodum impatientissimè ferunt quæcunque sustinent supplicia; ita impatientiæ suæ non raro dant testimonia clarissima. 5.

Novam verò, quòd de purgandorum patientia diximus, videri non debet, quia cognoscunt & iustissimas esse, quas persoluunt pœnas: & à clementissimo parente ipsis, tanquam charissimis filiis, infligi: & finem breui habituras: & in summum, æternumque gaudium esse conuertendas. 6.

Impatientiæ porrò patientissimi cur darent signa? & mortalibus darent, quorum ipsi, lachrymis atque suspiriis, opem implorant? sufficit ipsis, si miseriam suam explicent: hinc multis impatientiæ argumentis indigent. 7.

Nec ob id impatientes habendi sunt, quòd à pœnis liberari desiderent: vt ineptè quidam argumentantur. An etiam Christum impatientiæ accusabimus, dum à se petiit transferri passionis calicem? 8.

Sic de impatientiæ damnatorum certa res est. Non volunt agnoscere iusta esse sua, quæ, pro peccatis, patiuntur supplicia. Et, quamuis iusta agnoscerent, odio tamen haberent implacabili, tum Demones, qui supplicia infligunt, tum Deum, pro cuius voluntate atque imperio infligunt. Et si hæc non essent, vel id eos impatientes redderet, quòd nec fructum suorum suppliciorum vllū sperent; nec ipsorum vllum in omnem æternitatem expectent finem. Qui verò tot de causis impatientes sunt; impatientiam suam possunt dissimulare? simulare patientiam? 9.

Hinc est, quòd quicumque obseruati sunt Spiritus purgandi, non modò nulla impatientiæ; sed multa quoque dederint patientiæ signa, quemadmodum inter alios illi probant, quorum meminit B. Gregorius. Contrà, illi, qui damnati fuerunt, cum eiulatu & suspi-

174 DE LOCIS INFESTIS
& suspiriis coniunxerint clamores, rugitus, aliaque impatientie
haud leuia argumenta.

CAP. XL.

An, & quæ oratio humanos inter se Spiritus pur-
gandos, inquam, à damnatis di-
stinguat.

1. **D**iximus capite vigesimo octauo *Orationis* multas esse spe-
cies; sed quæ humanorum Spirituum sit propria, vnam
esse, *boni petitoriam*. Nunc vtrum in hac aliquid sit. quod
humanos inter se differre faciat; & purgandos, vel damnatos pro-
dat, inquirimus.

2. Esse, quidam negare possent: sed tamen qui penitus oratio-
nem petitoriam inspexerit; & quas condiciones habere possit, at-
tenderit; non malè dixerit, *aliquam inueniri, quæ purgandos Spiritus
prodat*. Illa est, quæ & boni proprij est petitoria, & peccati sordi-
bus inquinata non est.

3. Bene hæc dici, clarum erit, si *duo* demonstrauerimus. Alte-
rum est, *purgandorum Spirituum orationem esse proprij boni petitoriam;*
damnatorum non item. Alterum, *purgandos peccare non posse; damnatos
non posse non peccare*. His duobus fundamentis Assertio nostra in-
cumbit.

4. *Primum* conditio Spirituum, qui apparent, confirmat. Propo-
situm est purgandis, vt viuentium auxilia, & subsidia obtineant,
eorum suffragiis iuuentur. Quod si igitur aliquid, hoc præcipue
oratione sua quærent. At damnatorum alia conditio. Sciunt mi-
feri nihil se subsidij à viuentibus obtinere posse; nullam habere
spem remissionis pœnarum, quas sustinent; cur igitur seriò vi-
uentium operam implorare dicendi sunt?

5. *Alterum* omnium propemodum Theologorum habet senten-
tia. Docent illi fieri non posse, vt purgandi Spiritus peccatum ali-
quod committant. Docent damnatos non posse non peccare. An
fortè errant omnes?

6. Scimus Lutheri esse assertionem, quod qui in purgatorio de-
gunt, peccant continuò. Sed apud nos plus omnium, quàm vnus
Lutheri valet authoritas. Si continuò peccant purgandi; quis tan-
dem purgatorij finis? Neq; enim vnquam plagarum modus & fi-
nis erit; si nullus sit finis & modus delictorum.

7. Quomodo peccare dicendi sunt, quibus facultas nulla est; vt
quicquam

quicquam, quod ad gloriam, aut vitam æternā illis proſit, faciant? An fortè etiam in illa vita *mereri* contingit? Præſens vita ſementis eſt, non futura. *Cum nox venerit*, inquit Dominus, *nemo poterit operari*, Ioan. 9. *Qua ſeminauerit homo* (hac in vita, vbi ſementis tempus) *hac metet*, Galat. 6. *Non poterimus villicare*, vbi ſemel in fine vitæ villicationis ratio fuerit reddita. Lucæ 16. Sed & ad bonorum operum exercitium ita nos hortatur Sapiens, Eccleſiaſtici 14. vt ſignificet in futura vita illa locum non habere. *Ante obitum tuum*, inquit, *operare iuſtitiam: quia non eſt apud inferos inuenire cibum*; & alibi Eccleſiaſtæ 9. *Quodcumq; poteſt agere manu tua, inſtanter operare: quia nec opeſ, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia eſt apud inferos, quò tu properas.*

B. Cyprianus, Sanctiſſimus Martyr, Sermone 4. qui eſt de Mortalitate, etiam hanc ob cauſam dicit prodeſſe mortem, quòd à peccandi periculo liberat; cui, quamdiu in hoc præſentis vitæ ſpacio decurrimus, expoſiti ſumus. Non diſplicet ſententia Martyris Magno Auguſtino. Eandem his verbis refert, Libro de Prædeſtinatione Sanctorum cap. 14. *Hic*, inquit, *atq; huiuſmodi, Doctor ille, ſententijs in Catholicæ fidei luce clariffima, ſatis aperte quæ teſtatur, vſque ad huius corporis deſiſtionem peccandi pericula, tentationeſque metuendas: deinceps nulla talia quæſque eſſe paſſurum. quod etſi non teſtaretur; quando de hac re Chriſtianus, qualiſcumque, dubitaret? Ita Auguſtinus.*

Cæterùm, vt purgandi peccare non poſſunt, ita non poſſunt non peccare damnati: Hoc quamuis non ita, vt prius illud, extra omnem controuerſiam videatur; verò tamen eſt magis ſimile, ob odium, quo acerbiffimo Deum perfequuntur: & authores inſignes, qui hanc ſententiam defendunt. Inter quos haud poſtremus eſt Dominicus Soto in 4. diſt. 50. q. 1. ar. 4 & 5.

Fortè & hoc inſinuat Regius Propheta, dum Pſal. 73. *ſuperbiam eorum, qui Deum oderunt, docet aſcendere ſemper*. Qui enim Deum magis odio habent damnatis? Si verò ſuperbia eorum ſemper aſcendit; quomodo non peccat ſemper? Semper bene faciunt, qui ſunt in cælo, beati: ſemper malè faciunt, qui ſunt in inferno, damnati. Non volent illi quicquam malè facere, quod Deum offendat: quia Deum amant. Non volunt hi quicquam boni facere, quod quouis modo Deo placeat: quia Dei capitales, & iurati ſunt hoſtes. Vide pro hac re, Tom. 2. Ludouici Molinæ, in 1. partem D. Thomæ. circa art. 2. quæſt. 64.

Hæc cum ita ſint; cum purgandos deprecatoria deceat oratiq; damnatos non item: Rurſus, cum non poſſint peccare purgandi

Spiritus; & non possint non peccare damnati: omnino necesse est, vt si quam orationem edant Spiritus, quæ & boni contineat pre-
 cationem; & nulla peccati labe sit resperfa; *purgandos Spiritus, non
 autem damnatos eandem demonstrare.*

12. Interim tamen *admodum difficile est iudicium hoc, quod ex oratione
 sumitur.* difficillimum est ex hac Spiritus humani conditionem
 colligere. Quare? quia difficillimum est, vtrum peccati labe ora-
 tio careat, an illa infecta sit, deprehendere.

13. Quoties impositum est mortalibus ficta oratione à Spiritibus?
 Quot sunt, qui, specie orationis decepti, cum putarent esse pur-
 gandas animas, & bonos Spiritus, qui secum agerent; deprehen-
 derunt tandem esse versipelles? malos? nequam? *Dæmones?*

14. Difficultatis huius ratio ex eo pendet; quòd oratio per se san-
 ctitatem & pietatem non habeat; sed omnem à mente ipsorum,
 quorum interpres est, accipiat: mentis verò ea sit conditio, vt non
 semper se oratione prodat: nunc aliud velit, aliud oratione signi-
 ficet: nunc sonet pietatem, foueat autem impietatem, &c.

15. Est igitur difficile iudicium, quod ex Spirituum oratione su-
 mitur. *An etiam impossibile?* Non hoc dixerim. *Tria* putarem esse,
 quæ si in oratione inueniantur, probabilem coniecturam faciant,
 ipsam simulatam non esse, hoc est, vitio carere; & ob id purgan-
 dorum Spirituum esse indicem.

16. *Primum est,* si apertè, & ex suo genere, vt vocant, mala non sit; hoc
 est, nec in Dei cedat iniuriam; vt est illa, quæ cum blasphemia est
 coniuncta: nec proximo incommodet, vt in detractioe, conui-
 tiis, contumeliis, malis imprecationibus, turpiloquio & caccidit.

17. *Alterum,* si non solùm ex genere suo mala non sit; sed quoque sit
 bona: qualis est, qua vel Dei promouetur honor; vel nostrum aut
 proximorum emolumentum. Prioris generis erit, si ad Deo sa-
 crificium offerendum hortentur Spiritus: Posterioris, si ad ele-
 mosynam pauperibus erogandam, aut sibi auxilium præstan-
 dum inuitent.

18. Veruntamen hoc nequaquam sufficit; propterea, quòd bona et-
 iam malè fieri possint. Deprehensum est certis exemplis malignos
 Spiritus fuisse, qui viventium orationes postularunt. Petrus Mar-
 morius in Gallia narrat Confollenti, ad Viennam fluuium, anno
 1478. fuisse Spiritum, qui animam defunctæ se esse prædicasset;
 eundemque gemitibus, clamoribus, & querimoniis omnia com-
 plesse; monuisse etiam habendas preces, peregrinationesque ob-
 eundas; præterea res veras plurimas reuelasse: sed qui tandem sit
 prodi-

proditus esse Dæmon; cùm dicenti sibi cuidam: *Si vis tibi haberi si-*
dem, dicito: Miserere mei Deus, secundum &c. respondisset, *Hoc à se fi-*
eri non posse. Ita Bodinus lib. 3. Dæmonom. Capite 6.

Necessaria est igitur præter dicta, *intentio recta*, vt scilicet, id, 19.
 quod petitur, eo fine petatur, quem natura sua postulare videtur.
 quemadmodum enim peruersus operantium animus omnia alia
 opera; ita orationem Spirituum, qua etiam recta petuntur, cor-
 rumpit; adeoque efficit; vt recta non rectè, sed malè petantur.

Intentio hæc, cùm ex aliis, tum ex *duobus* maximè deprehendi- 20.
 tur. Vnum in *ratione* petendi; alterum in *forma* orationis continetur.
 Sæpe ex *ratione* petendi; sæpe ex *orationis forma* innotescit
 petentis animus. Potest Spiritus viuientium orationes atq; suffra-
 gia postulare; qui tamen si rogetur, petat in Christi nomine, sta-
 tim illud sit recusaturus. Potest etiam propter Christi merita, vel
 Christi nomine petere; sed ea loquendi forma; vt non tam petere,
 quàm non petere, ab auditoribus iudicetur.

Quando igitur non mala, sed bona peterent Spiritus à viuenti- 21.
 bus, peterentq; sibi conuenientia: peterent per Christi merita:
 & oratio nullam ironiam contineret, nullam leuitatem ostende-
 ret, omnino illam dicerem peccato carere, atque idcirco non dam-
 nati, sed purgandi alicuius Spiritus esse.

Ex dictis colligitur, quàm *multiplices* esse possint damnatorum 22.
 Spirituum orationes. Primum illa damnatorum erit, qua nihil
 petitur; sed vel præsentia, vel præterita, vel futura tantum refe-
 rantur. Deinde illa, qua quidem aliquid petitur; sed tamen per-
 nitiosum. Rursus illa, quæ etsi specietenus contineat petitionem
 honesti; reuera tamen est praua: quia Christi nomen atque meri-
 ta excludit. Denique illa etiam, qua quamuis Christi nomine ali-
 quid peti videatur, si sonum, quem auribus percipimus, attenda-
 mus, non tamen peti forma pronuntiandi, prodit.

Et quamuis hæ orationes omnes damnatorum hominum es- 23.
 se possint: non tamen *solorum sunt hominum damnatorum*. Omnes,
 qualescunque tandem sunt, possunt esse Dæmonum. Atque

hoc est, quod secundo loco probandum hoc Capite

susceperamus. Verùm, quia hic omnium
 pro nobis sententia est, finem

Capiti imponimus.

CAP.

An ex malis, & molestiis, quæ ab humanis Spiritibus afferuntur, cognosci possit: quæ sit conditio humanorum Spirituum, qui infesti sunt.

1. Veniam admodum difficile fuit Capite 29. ex malis, quæ afferuntur per Spiritus, humanos distinguere à Dæmonibus: ita haud minus difficile, ex *ijsdem* inter se distinguere humanos. Quia tamen molestiæ tantùm videntur humanis Spiritibus relictæ; & mala grauiora, Diabolis authoribus, accidunt: fortè, si molestias, quæ à Spiritibus excitantur, penitius introspeciamus; aliquam, quæ humanos Spiritus inter se (sed tamen non à Dæmonibus) distinguat, inueniemus differentiam. Vtrumque præstemus, posterius priùs.
2. Molestiarum nullam esse, cuius Dæmones authores esse nequeant, nullus negauerit, qui Dæmonum conditionem probè perspectam habuerit. Liberi sunt arbitrij Dæmones; & ita quidem, vt cum libero eorum arbitrio egregia virtute, potestate quæ polleant. quâ igitur potestate instructi sunt; possunt molestias excitare: quâ libero arbitrio pollent; possunt excitare quas volunt, magnas, paruas, perniciosas, non perniciosas.
3. Et si exemplis hic agendum est, possumus producere alia, quibus doceamus maximos tumultus ipsis Architectis excitatos esse: alia etiam, quibus leues, & ludicras quasi molestias. Quod hic possunt humani Spiritus; non poterunt viribus præstantiores, Spiritus Dæmoniorum?
4. Habent igitur hoc commune Dæmones cum Spiritibus humanis. *Vtrique leuiter molesti esse possunt.* Frustra igitur, ex molestia, ipsorum distinctio petitur.
5. Veruntamen si molestias iam constat ab humanis proficisci Spiritibus; licebit *alicunde* conijcere, non purgandos; sed damnatos esse Spiritus: & rursus esse purgandos, non damnatos, à quibus ipsæ afferuntur.
6. Et damnatos prodet primò, si cum molestia allata, *ad peccatum aliquod excitentur viuentes*, qualecunq; etiam illud sit Hoc enim cum à purgandis Spiritibus sit alienissimum, quemadmodum superius capite quadragesimo, Thesi 6 7. &c. probatum est; non alios, quam damnatos Spiritus, potest habere authores.

Deinde

Deinde prodet eosdem *leuis atq; scurrilis gesticulatio*, cum molestia coniuncta. Quis hanc in purgandos Spiritus dixerit conuenire; quorum illa conditio est, vt, quo Deum offendant committant nihil. 7.

Prodet tertio damnatos, si molestiam non aliam ob causam, quam vt *viuentes vexentur*, & ad vexationem nulla utilitas redeat, suscepta deprehendatur. Nequit illa à purgandis Spiritibus esse; vt quibus, non vt molestant tantum, sed vt sibi molestia consulant, nostraque patrocinia obtineant, propositum est. 8.

Produnt hæc damnatorum Spiritus. At purgandos illa solum molestia, *quæ leuitatis habet nihil: ad nullum incitat peccatum: & hoc solo nomine suscepta est; vt viuentes habeantur attenti*, Spiritus conditionem, miseriamque cognoscant, & subsidijs iuuent. 9.

CAP. XLII.

An obsequia quædam à Spiritibus præstentur, ex quibus conijci possit discrimen inter humanos Spiritus.

Facilis est ad id, quod hoc Capite quæritur, responsio. Quæritur, sitne aliquod discrimen inter obsequia, quæ à Spiritibus præstentur viuētibus, quod humanos inter se distinguat. Respondetur *nullum esse*. Causa huius ex ijs, quæ Capite trigesimo dicta sunt, in promptu est. quia, vt ibidem diximus, nulla sunt obsequia, quæ humanorum Spirituum ita propria sunt, vt non etiam Dæmonibus illa conueniant, aut à Dæmonibus valeant præstari. Cùm verò ea debeat esse obsequiorum, quæ humanos Spiritus distinguant, conditio; vt primum humanis Spiritibus tantum conueniant; nō autem Dæmonibus: tum deinde eosdem inter se distinguant: si propria nulla sunt; quomodo distinguant?

Hoc quamuis ita sit: quamuis hęc certi minus constitui queat, quam in iam dictis discernendi rationibus, vna tamen Obsequia sunt; quæ quod ab humanis sint, & quidem certis Spiritibus, certum est: licet interim ex his de Spirituum conditione, in particulari, certum iudicium ferre temerarium sit, (coniectari licet) propterea, quod, in particulari, conditionem Obsequij perspicere sit difficillimum.

Affertio hæc quatuor constat menbris. Primum est, esse aliquod obsequiorum genus, quod humanis tantum Spiritibus conueniat. 3.

ueniat. Alterum, hoc Obsequiorum genus certos proderet Spiritus, purgandos scilicet. Tertium est, difficillimum esse cognoscere hæc

4. Obsequia, dum à Spiritibus præstantur. Quartum est, ex circumstantiis quibusdam & accidentibus, posse aliquam de iis coniecturam fieri. Omnino ostendimus.

Esse aliquod Obsequiorum genus, quod non nisi humanis Spiritibus competat, docent illa officia, quæ per se honesta sunt, & nullius circumstantiarum accessione vitium contrahunt. Nam & talia quædam inueniuntur; & à Spiritibus possunt præstari: & authores non possunt habere Dæmones. Omnino igitur necesse est, ut humanos prodant Spiritus.

5. Quid hinc dubium? *Ant alia inueniri Obsequia?* At hæc non negauerit, qui se Catholicum haberi velit. Et profectò nisi omnia, quæ fiunt, peccata dixerimus: nisi Deum ad peccata mortales hortari impiè facti fuerimus: nisi velimus asserere, nullam nobis esse impositam necessitatem aliquid benè agendi; oportet concedamus, similia Obsequia inueniri.

6. *An fortè à Spiritibus hæc fieri nequeunt?* Cur quæso? Fortè semper Spiritus peccant? at quis tunc finis erit purgatorij? Fortè licet non peccent semper; hæc Obsequia præstare nequeunt? at præstant etiam his maiora. Qui Deum possunt laudibus celebrare, ut celebrant: qui persoluunt, quia meruerunt, pœnas: qui rebus humanis sine peccato intersunt; cur necessariò peccant, si sua hominibus Obsequia offerant & præstent? cum & nulla lege hæc ipsis sint prohibita; & non hominum cedant commodum atque emolumentum.

7. *Quid verò hæc obsequia Dæmonum ministerio non exhibeantur,* clarum est. Quæ à Dæmonibus proficiscuntur; vniuersa; vel talia sunt, ut per se, & ex natura sua, reprehensionem mereantur; vel quamuis ex se bona sunt, intentione tamè & volutate peruersa operantium deprauantur. Nihil est, quod Dæmones possint præstare bene. nullum obsequium exhibent Nequam; quod, quamuis sanctissimum in speciem appareat, non æternis, infernalibusque suppliciis sit dignum.

8. Quid hinc sequitur? quid? Illud ipsum, quod primo Assertionis nostræ membro continetur; *Esse quadam Obsequia, quæ non nisi humanos Spiritus authores habent:* illa scilicet, quæ per se honesta sunt, nec ullius prauæ circumstantiæ accessione fœdantur.

Cæterum, quemadmodum hæc Obsequia Spiritus hominum distinguunt à Spiritibus Dæmoniorum; ita eodem modo producit conditionem humanorum Spirituum: *produunt, inquam, purgandos spiritus.*

ritus. Atq; hæc secundum est Assertionis membrū. Et quidni proderent? Necessè est, ut cum humanorum sint Spirituum; vel sint purgandorum, vel damnatorum. At ut horum sint, dici non debet. eadem horum, quæ Dæmonum est conditio; ut bene agant nihil; peccent in omni tempore: erunt igitur purgandorum Spirituum

10.

Difficillimum tamen est hæc Obsequia discernere; quod plurima sint, quæ ad ipsa requirantur. quorum quamuis aliqua, quæ sensibus obuia sunt, capiamus & probemus; tamen illa, quæ sub sensum non cadunt (quæ tamen & ipsa ad integritatem operationis, si bona esse debeat, necessaria sunt, ut sunt fines, qui agentibus propositi esse solent) non perspiciamus.

Magna horum finium vis est, magna potestas. Nullum est opus ex genere suo, suæque natura ita perfectum & absolutum; quod hi ascitij fines non deprauent. Nullum, quod tanta emolumenta, vel rebus publicis, vel priuatis hominibus affert; quod reprehensione careat, si peruersus sit operantis animus, *fines sunt, qui coronant opera.*

11.

Hi fines etiam Obsequiis, quæ à Spiritibus præstantur, se inserunt. etiam Obsequia, quamuis ex se honesta sint, prauè & peruersè fieri possunt quomodo vero? quia possunt à malis afferri atque exhiberi Spiritibus; quorum, ut ingeniu nequam; ita prauè in agendo fines. Ut propterea optimè à nobis tertio loco, sit dictum, difficillimum esse de obsequiis, qualia sint, iudicium ferre.

12.

Quamuis autem præcipitare hæc iudicium temerarium sit; & leuis animi certum ferre: *quæ tamen sunt, quæ probabile testimonium quandoq; his obsequiis, quod recta sint. & culpa careant, præbeant.*

13.

Inter alia verò præcipuè sunt tria: humilitas, constantia atque grauitas. Si Obsequia, ex se alioquin honesta, cum humilitate constantia, atque grauitate coniuncta sint, verisimile est culpa ipsa vacare.

14.

Per se hostes & inimici sunt bonorum operum, & Obsequiorum honestorum mali Spiritus: Ut humilia exerceant, superbia eorum, quæ semper ascendit, non patitur. Et ut semel, atque iterum aliqua exerceant in specie humilia; vix poterunt adduci, ut in iisdem sint constantes. Et ut constantes sint etiam; ut tandem à leuitatis & nequitie iudiciis abstinere, fieri potest difficulter admodum.

15.

X

CAP.

An officia quaedam otiosa & ludicra sint, quæ inter Spiritus humanos, damnatos & purgandos, distinguant.

1. vod ad quæstionem propositam respõdeatur in promptu est, si quæ Capite trigesimo primo dicta sunt, difficultatem nullam habent. Dicitur ibi officia otiosa humanis Spiritibus vel nullo modo convenire, vel certè convenire rarissimè, & aliquibus tantùm. Hinc planum est, ex his inter humanos Spiritus nullum discrimen petendum esse. Quid enim? poterūtne hi Spiritus differre re aliqua, quæ neque vtrisque diuersa; neque alteris ipsorum, aliqua ratione convenit?

2. Atque hoc insinuasse suffecerit. Verùm quia duo sunt, quæ fundamentum assertionis nostræ evertunt, hæc dissoluenda sunt, præsentī Capite, priusquam ulterius progrediatur oratio. Vnum est, quòd (vt Olaus magnus refert lib. 3. cap. 11. Histor. Septent.) ludum & concentum nocturnorum Spectrorum in partibus Aquilonaribus, incolæ credant excitari ab animabus, quæ se corporeis voluptatibus, dum viuerent, immerserunt. Alterum, quòd hastiludia, & congressus bellici, in agro Vormatiensi, de quibus 1. capite Theol. 20. non videantur, nisi humanos Spiritus habere auctores: quemadmodum primùm quidem ipsorum probat confessio: tum deinde oratio, qua viuentium subsidia atque preces implorârunt.

3. Veruntamen assertioni nostræ nihil hæc obfunt, quoniam vel officia hæc fuisse otiosa negandum est: vel, si id concedatur, negandum hominum Spiritus fuisse, à quibus sunt patrata, & exhibitata.

4. Atque vt de Spectris Aquilonaribus primùm dicamus, non negauerim ludicra & otiosa esse officia, quæ præstiterunt; negauerim vero humanos esse Spiritus, à quibus illa præstantur. Loca, quibus hæc officia præstantur; personæ, in quarum præsentia præstantur; effectus denique, qui absolutis chæreis in adusto gramine deprehenduntur, pro Dæmonibus magna præbent argumenta: vt de officijs ipsis nihil dicatur.

5. Nec multitudo contrarium opinantium contrarium suadere debet. Quot apud Aquilonares populos sunt superstitiones? si dem illi populi (eodem Olao teste, lib. 2. cap. 3.) submersorum, & violento casu occisorum animas volunt errare in promontorio Islandiæ, illo, quod instar Aethnæ, perpetuis ignibus æstuat. Vnde hoc
illorum

Illorum iudicium? An violenta morte occisi, erant post mortem in terris omnes? Et, vt nostrum exemplum persequamur, Vnde constat voluptatibus corporeis deditos fuisse, qui *choreas Eluarum*, vt vocant, ducunt?

Hastiludia, & congressus bellici, in agro VVormatiensi, vel ab officiis Otiosis excipiuntur; vel si Otiosa sunt; ab humanis Spiritibus non exhibentur. Et quamuis vtrumque probabiliter dicatur: negarem tamen potius *otiosa* esse; ne temerè damnare videar ipsorum auctores; quàm de Spiritibus duram ferre sententiam; & officia ipsa ad *otiosorum* classem reuocare.

Neq; enim quæcunque possunt habere speciem leuitatis, leuia mox atq; otiosa existimanda sunt. Quædã in speciem leuia; possunt magnis grauibuscq; de causis fieri: ob quas idcirco seria, non leuia, haberi debeant. In horum genere hæc exercitia militaria, in campo VVormatiensi exhibita dixerim. Habet hoc diuina prouidentia, vt quandoque iis ipsis rebus, quibus à peccatoribus offensus est, peccata vindicet. Itaque quia pugnando Deo milites illi offendere potuerunt; potuerunt & hac simulata post mortem pugna, peccatum, quod pugnando perpetrarunt, expiare.

CAP. XLIIII.

An ex locis sacris atque profanis; item cultis atque incultis possint distingui hominum Spiritus, per quos loca redduntur infesta.

DVo quærentur, & vnus solutione res erit clara. Quæritur primò, Vtrum sacris & profanis locis distinguantur humani Spiritus. Secundò; Vtrum distinguantur cultis, & non cultis. Illud si explicatum fuerit, reliquum hîc, quod explicetur, erit nihil. Quomodo verò? Quia cum dictum sit, Cap. 32. *humanos Spiritus, non incultis, sed cultis locis errare*: si ipsorum conditio ex locorum differentia cognoscenda est, oportet in ipsis cultis locis, quo differant, aliquid inuenire. atqui hoc in proposito nihil potest esse, nisi *sacrum, & profanum*. Ex hoc igitur, Vtrum discerni possint humani Spiritus, inquirendum.

Duobus verò modis, his locis, possunt distingui Spiritus humani. Vnus est, vt alij admittantur ad loca sacra, alij ab iisdem repellantur:

tantur: quos modo Dæmones distinximus cap 32. ab humanis Spiritibus. Aliter est, ut utrique quidem ad sacra loca admittantur, sed hi ad illa, isti ad alia. Cùm enim loca sacra *duplicita* sint (hæc enim sola nobis proposita sunt) templa siue oratoria; & cæmeteria; si hæc illis tantùm tribuantur Spiritibus, ista aliis; hoc ipso inter Spiritus distinctionem deprehenderimus, quo ipsos his aut illis locis versari. atque molestos esse demonstrauerimus.

3. Quomodo igitur ad hæc loca se habent Spiritus humani? suntne qui utraque loca sacra declinant? aut si quidam non utraque, saltem declinant altera? Primùm purgandos Spiritus, tum deinde damnatos examinemus; & quod coniectura consequi possumus, dicamus.

4. *Purgandi non videntur declinare Cæmeteria.* Cur declinent? An quia consecrata sunt, & sancta loca? an quia Ecclesiæ precibus & orationibus iis proscripsi? an quia negotium suum hic agere nequeunt? sanctitas loci ipsis non repugnat. Nam & ipsi quodam modo sancti dicuntur, & perfectius multò, quàm ipsa cæmeteria. Ecclesiæ precibus proscripsi non sunt, ut quæ ipsi (tantum abest, ut hæc loca inuideat) etiam optet multò præstantiora, cælestia, inquam, palatia. Et si vllibi; profectò hic suum possunt agere negotium: vbi & hominum turba frequens; & locus ad orandum pro defunctis per se inuitat.

5. *Sic à Templis hos Spiritus non abhorreere multò est verisimilius.* Nam præter iam dictas causas; in templis etiam habent, quibus afficiuntur, res sacras & multas, & magnas, & varias; quæ, ut honorem Dei egregiè promouent, ita non possunt non iis esse gratissimæ, qui honoris Dei, in rebus omnibus, & præ rebus omnibus, sunt studiosissimi.

6. Fortè & irreuerentiam cedit Dei, quod ad *Templa*, Dei inquam domos, hos Spiritus admittamus. Non cedit. Neque quicquam irreuerentior hi Spiritus agunt; neque ipsorum per se præsentia vllam potest sacris locis afferre irreuerentiam.

7. Fortè Deus vult ipsos his locis esse exclusos, sed vnde id constat? si fines, qui Deo propositi sunt, in horum Spirituum ad viuos reditu, attendamus, non tam his locis exclusos, quàm admissos meritò iudicabimus, cùm etiam hic, per hosce Spiritus, possit Deus suæ clementiæ, atque iustitiæ dare argumenta: & ipsi his locis viuorum suffragiis fieri participes.

8. At sororem suam, inquit aliquis, quamdiu purgatorio igne expiatur, ad limen quidem *Ecclesiæ*, in veste pulla peruenisse,

Eccle

Ecclesiam vero nequaquam intrasse obseruauit B. Malachias. Respondeo obseruasse quoque S. Virum, post fufas ad Deum preces, eandem in candida veste Ecclesiam intrare, quamuis pro peccatis perfectè nondum satisfecisset sed siue intrauerit Ecclesiam, siue intrare nequiuerit; manet sua assertioni nostræ veritas: quoniam per visum ostendebatur Malachiz quis fororis status, reuera vero ipsa nec Ecclesiam intrabat, nec ad limen Ecclesiæ hærebat. Videndus S. Bernardus in vita Malachiz.

Cæterum damnatorum Spiritus in Templis versari, & oberrare, molestiam, parere viuentibus, vel non crediderim, vel non nisi rarissimè, atq; in vno forsitan casu concesserim. Quid in Templis quod agant, habent? An viuentium ibi expectant suffragia? Desperatissimæ eorum res sunt. An sacris rebus, quarum in Templis magna copia est, recreantur? Nihil iis placet sacrum. An gaudent pietatis, quæ in Templis fiunt, exercitiis? Hæc detestantur vniuersa.

Fortè quod dicimus confirmat exemplum Valentini, viri la-
brici, & cunctis leuitatibus occupati, vt Gregorius loquitur (lib. 4.
Dialog. cap. 53.) cuius corpus in Ecclesia B. Syri Martyris sepul-
tum quidem fuit, sed mox inde extractum. Nocte enim media, post
sepulturam, inquit idem Gregorius, in eadem Ecclesia facta sunt voces,
sic si violenter ex ea expelleretur. Ad quas cum concurrerent custodes: duos
terribissimos Spiritus viderunt, qui Valentinum, ligatum pedibus, foras tra-
herent: qui mane facto sepulchrum aperientes, corpus non inuenerunt. Hæc
Gregorius. Idem exemplum refert Concilium Triburiense Capi-
71. si verò damnatorum hominum corpora Deus Templis vult
esse proscripta, Tempa infestari patietur ab eorum Spiritibus? Spi-
ritibus, à quibus corpora, quam ignominiam sustinent, habent
omnem?

Vnus forsitan casus ad Tempa cogit damnatorum Spiritus, etiam
inuitos quando, videlicet, ipsorum corpora in Templis sunt con-
dita; & vitæ antea actæ mores atque scelera postulant, vt non modò
infernalis supplicii ex rucientur; sed etiam de extrema ipso-
rum miseria constet mortalibus: tum fortè iustissimo Dei iudicio
fit, vt circa sua sepulchra errent miseri, & hac ratione infelicitatis
suz mortalibus præbeant argumenta. Hoc de Templis.

A camiterijs non ita facile excludi posse videntur damnatorum Spiritus.
Quid ita? Quia communis mortalium sensus est, sæpe defuncto-
rum manes circa sepulchra versari, oberrare, conspici. Quid in-
de? hoc scilicet, esse etiam damnatorum hominum Spiritus, qui
quandoque conspiciuntur. Quo modo verò? Quia verisimile non

est, solos esse purgandos, de quibus hæc communis, & apud omnes recepta est opinio.

13. Nec est, cur hos Spiritus à *Camiterijs* excluderimus. Quam enim ob causam? An ad hæc loca redire non affectant? at ex affectu ipsorum de nullo loco iudicium ferendum est: quoniam si per ipsos stare, ad viuos redirent nunquam. Nulla ipsis grata sunt loca, quemadmodum superius docuimus. An orationibus Ecclesiæ his locis prohibentur? at dubium est, num iis quidquam cum autoritate, Ecclesia præcipere aut mandare possit. Sed nec his locis ab Ecclesia proscripti sunt. Proscriptio, quæ in locorum horum consecratione facta est, malignos solum Spiritus (Dæmones intelligo) attingit; quemadmodum ex forma, qua in proscriptione Ecclesia vitur, est manifestum.

14. Quamobrem, ut Caput hoc concludamus, ex *locis sacris*, si non perfecta & absoluta; *aliqualis* tamen differentia petitur, qua humani inter se Spiritus distinguuntur. Quamvis non *Camiterijs* differant; differre tamen videntur *Templis*: ut probabile argumentum sit, non damnatos, sed purgandos esse Spiritus, qui in *Templis* frequentius obseruantur.

CAP. XLV.

An, & quomodo loca, ubi mortes hominum præcesserunt, & graua peccata commissa sunt, humanos, damnatorum & purgandorum, Spiritus distinguant.

1. Vm Capite trigesimo tertio de locis, post mortem alicuius, infestis; infestis item ob graua, quæ iisdem perpetrata sunt *crimina*, ageremus; solos propemodum ad illa, humanos Spiritus admittimus. Nunc, ne, quem hæcenus tenuimus, ordinem infringamus, An, & quomodo humanorum spirituum distinctio hinc accipi possit, dicendum est.

2. Ego verò hinc ex duobus maximè Spirituum conditionem deprehendi crediderim: ex antea vita; sed præcipuè ex vitæ termino. Cùm enim hæc ad futuræ vitæ statum pertineant plurimum; omnino ex his, de statu defunctorum iudicium peti posse videtur.

3. Et in purgandorum Spirituum classe illos posuero, qui aut vitam piè, & iustè, & sobriè transegerunt; quamvis suis næuis non caruerint; aut bene beateque in Domino sunt mortui. In numero autem

autem damnatorum; qui infelicitate, & miserè ex hac vita discesserunt: siue vita fini respondeat; siue à fine discrepet.

Itaque ex vno damnatorum spiritus deprehenduntur; infelici scilicet sine. Ex duobus purgandorum; sine felici, & antea à piè vita. Et ex fine necessaria coniectura sumitur: ex vita, nisi finis aliud suadeat, probabilis.

In damnatis vnam cognoscendi rationem ponimus, finem infelicem. Nihil obest, quantumcunque pessimè transacta vita; modo finis sit felix. In purgandis duas, finemq; à vita distinximus: Non quòd existimemus omnes ad cælestes sedes transferendas, qui bene aliquando vixerunt: (multi bonam vitam malè concludunt) sed quòd bonam vitam aut rarò, aut nunquam mors mala sequatur; vt ob id bene sperare debeamus & de iis, qui finem felicem habuerunt; & de iis, in quorum vita pietatis & charitatis argumenta claruerunt.

Quæ dicimus, extra controuersiam apud Orthodoxos sunt omnia. Quocirca pro horum confirmatione frustra hic magnus labor susciperetur à Breuitatis amatoribus. Duo verò sunt, quæ quemadmodum difficultatem aliquam habent, ita non carent suo fructu & vtilitate. Primum est, quæ vita dicatur bene transacta: alterum, quamnam felicem mortem existimemus.

Prius in particulari definire impossibile est homini, nisi cui de super reuelatio facta est. Nescit homo, vtrum ipse odio, vel amore dignus sit; poterit scire de altero? At in genere non modo non impossibile; verum etiam facilè. Illa bene transacta vita dicitur; qua piè, sobriè, & iustè victum est. Sobrietas nos bene erga nos ipsos; Iustitia erga proximum; Pietas erga Deum componit. Itaque qui Deo, quod Deo: proximo, quòd proximo: sibi, quòd sibi debetur, in vita tribuant; ij bene vixisse dicendi sunt.

Quod si quòd dicitur, non ita intelligitur; bene vixisse dicantur, qui post Baptismi Sacramentum susceptum, nullo scelere lethali conscientiam commacularunt; nec quicquam, quòd diuinam maiestatem offendat, commiserunt; aut si quid commiserunt, illud rursus, Dei gratia præueniente, & consequente, dignis pœnitentiæ fructibus deposuerunt.

Felix mors non illa est, quæ quietis & tranquillitatis est plena; quæ caret graui doloris sensu: quæ astantibus nullum incutit horrorem; vbi plures adsunt consolantes amici: vbi insignis pompa funebris; & si quæ sunt alia. Hæc sceleratissimis possunt

esse communia: sed quæ cum nulla peccati mortalis conscientia est coniuncta, & in qua nihil eorum, quæ Deus & Ecclesia postulat, prætermittitur.

10. Hinc est (vt ex contrario perspicuum fiat quod dicimus) vt primum illi *infelicem* mortem habeant; qui, quæ in vita peccata mortalia perpetrarunt, per pœnitentiam non deposuerunt. Hæc quoniam mortem præsentem animæ afferunt, animæ suam vitam non patiuntur restitui, quamdiu animam ipsa possident.

11. Deinde *infeliciter* illi obeunt, qui quamuis, quæ in vita commiserunt crimina, dignis pœnitentiæ fructibus deposuerunt; in infirmitate tamen sua, vel in ipsis mortis portis Deum grauiter offendunt, nec offensæ veniam, aut quærunt, aut obtinent. Hæc offensa, cû aliis rationibus multis accidit, tum præcipuè omissione Sacramentorum diuinitus institutorum; qualia sunt post Pœnitentiam, Eucharistia atque Extrema vnctio.

12. Tertio illi *infeliciter hanc vitam concludunt*, qui quamuis Sacramentorum nullû prætermittât; præteritæ etiam vitæ peccata dignis pœnitentiæ operibus deponant; bonorum tamen alienorum restitutionem, quam possunt, non faciunt. Diserta est, & vera B. Augustini sententia: *Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.*

13. Hi *infeliciter* mori dicuntur, quemadmodum *bene viuere* illi, qui, quæ iusta, pia, & sobria sunt, perficiunt. Et vt de horum Spiritibus bene speratur, quando mortale hoc corpus deponunt: ita de illorum salute timetur, quando tumultuari, post corporis sarcinâ depositam, audiuntur.

14. *Speramus bene* de illis: quia bona principia bonos solent habere exitus. *De horum salute timemus*: quod horum peccata videntur esse *ad mortem*, quibus veniam negat Apostolus, 2. Ioan. 5. Veruntamen de neutris *certam, absolutamq;* & quæ nullam exceptionem admittat, sententiam ferimus; quia *seruus Domino suo cadit & stat*, Rom. 14. Dominus est *constitutus Iudex viuorum & mortuorum*, Act. 10. Nobis dictum: *Nolite iudicare*, Matth. 7. *Dies Domini omnis reuelabit* 1. Cor. 4.

15. Quocirca, quod diximus, *probabile admodum est iudicium, quod ex vita sumitur & morte: non omnino certum.* Quamuis raro habeat; *potest tamen habere exceptionem.* Nobis vt extra periculum simus, bonamque spem habeamus, curandum; vt bona vita ad felicem, nos properemus mortem. vt inter bonos spiritus, cum Patre Spiritu m, in resurrectionis gloria inueniamur.

An, & quomodo Spiritus humani, qui molesti sunt,
distinguantur locis Catholicorum, &
Hæreticorum.

Loca Catholicis atque Hæreticis hominibus distincta, 1.
non quidem humanos à Dæmonum, sed tamen humanos
ab humanis Spiritibus distinguunt. Prius ostensum est capite
34. Posterius, qua ratione dicatur, explicandum est cap.
præsentem, sed brevissimè.

Quando constat humanos esse Spiritus, qui apparent & molesti 2.
sunt; omnino verisimile credimus; ut si apud Hæreticos inueniantur, dam-
natorum hominum sint; non verò eorum, qui igne purgatorio expiantur:
quanquam non contra, quicumque apud Catholicos obseruantur,
semper sint spiritus purgandi. Quocirca quamuis non ex Ca-
tholicorum locis; ex Hæreticorum tamen, conditio humanorum
Spirituum deprehenditur.

Pro Assertionis confirmatione pluribus opus non est. Du- 3.
bium nullum est Catholicorum locis, utrosque Spiritus reperiri.
Vbi igitur docuerimus Hæreticis molestos non esse Spiritus purgando-
rum, finem Capiti inponemus, & demonstratum erit, damna-
torum hominum spiritus esse, qui Hæreticos molestant.

Et hoc finis, qui hisce Spiritibus propositus est, apertè pro- 4.
bat. Quid Hæreticorum locis quærent miserè purgandorum Spiritus,
quod sciunt se non inuenturos? Viuentium, scilicet, subsidia?
Aut vlla possunt sperare subsidia ab illis, qui defunctos viuentium
subidiis negant iuuari?

Et hoc quidem palam profitentur omnes propemodum no- 5.
strorum temporum Hæretici: Lutherani rigidi, ut Centuriatores
Cent. 1. lib. 2. cap. 4. Lutherani molles, ut Philippus in locis, de Sa-
tisfactione; & Brentius in Confess. V. Virtenb. zuuingliani apud
Cochlæum in Actis Lutheri anno 1526. Calvinistæ apud Calvinū
lib. 3. Institut. cap. 5. §. 6. Trinitarij Anabaptistæ lib. 2. cap. 1. ex iis,
quos nuper anno 1567 ediderunt. Quocirca his hi Spiritus mole-
sti non erunt.

Quanquam nec ad illos Hæreticos redire affectarent piè de- 6.
functorum spiritus, qui viuorum pro defunctis suffragia admit-
terent; Propterea quod quæ hi in defunctorum gratiam opera,
satisfactionesque susciperent, defunctis ad pœnarum aut nullum,
aut ad

aut admodum paruum leuamen prodesse. quemadmodum ex iis, quæ posterius dicturi sumus, manifestum erit.

7. Quocirca quod quidam docent, iis locis, ubi olim religio Catholica, nunc Hæresis sedem habet, Spirituum molestias non obseruari; quæ olim erant frequentiores; omnino de horum Spirituum molestiis intelligi credimus. cæteroqui alios, vel damnatorum hominum, vel Dæmoniorum Spiritus Hæreticis pacem fauere & relinquere, quæ probet, nulla est causa.

CAP. XLVII.

An, & ex quibus temporibus, possit distinctio inueniri inter humanos, eos Spiritus, qui loca infestare solent.

1. **I**nfirmum diximus esse cap. 35. & non satis certum iudicium, quo ex *Temporibus* distinguantur Spiritus Dæmoniorum & humani. Infirmum quoque & non certum, quod hic humanos Spiritus prodit & distinguit: Quia tamen quantum, quantum illud sit, si cum aliis coniungatur, vires accipit; etiam hic, si non magni faciendum, certè non fuit omitendum.

2. Et, nisi fallimur, *tribus temporum*, quæ posuimus, *differentijs* purgandos Spiritus à damnatis quodam modo possumus distinguere; luce diei, diuturnitate molestiarum, & sanctitate: ut scilicet, quando iam constat humanos Spiritus esse, qui apparent & molestant, ex ea probabile sit, purgandos esse, non damnatos; quod inter diu obseruentur; quod diuini sunt molesti; quod sacris temporibus nobis adsint.

3. Dum hæc asserimus; non negamus, quin & noctibus hi ipsi purgandi Spiritus adesse possint: similiter breuiori tempore esse molesti; atque etiam profano. Docemus hæc tempora, nocturna inquam, breuiora, atque profana, magis Spiritibus damnatis conuenire: contraria verò, tanquam sibi peculiari ratione conuenientia postulare Spiritus purgandos.

4. *Dies* refugiunt damnatorum hominum Spiritus: quia latere cupiunt: amant *noctes*, quia malè agunt, ideoque hostes sunt lucis Spiritus purgandi, si *noctes* quærent, non ut lateant quærent; sed ut necessitates suas mortalibus commodius explicent. *Dies* verò non refugiunt, si proposito suo intelligant seruire posse.

Diuisus.

Diuturnitate molestiarum superare videntur damnatos purgandi. Quamobrem autem? quia cum in damnatorum Spirituum, cum viventibus, molesta consuetudine id propositum sit, ut miseria ipsorum mortalibus innotescat; tandiu illa erit permittenda, quam fuerint, qui mortui non fuerint, apud quos infames reddi possunt: his deficientibus, cur rebus viventium interesse debeant, quæ urgeant, rationes magnæ non sunt. At purgandas proposita sunt viventium patrocinia, quæ ipsis, etiam ab ignotis, possunt communicari & impendi; ideoque multis post mortem annis.

Scio esse quosdam, qui tempus purgatoriarum pœnarum volunt esse paucorum annorum; apud quos nostra, quam damus, coniectura infirma est. Sed nobis illorum sententia magis aridet, qui illud producant, nec ita breui apud omnes, volunt esse finiendas. Si breues pœnæ; quomodo probat Ecclesia anniuersaria sacra; quæ pro iis, qui ante centum, & eo plures annos piè in Domino sunt defuncti, offeruntur? Vide Bellarm. Tom. 1. contro. lib. 2. cap. 9.

Denique sacros dies refugere damnatorum hominum Spiritus, ex eo est verisimile, quod socij sint Dæmoniorum, qui & sacra detestantur omnia; & sacrorum omnium umbras. An verò possunt hos fugere spiritus purgandi? Annon præ reliquis expectere, si libera inter sacros & profanos dies detur optio? Spiritus sacri? sacrarum rerum appetentis? quarum consequendarum, si aliis sacris profecto diebus spes est maior? Hæc de Temporibus breuius; propterea quod iudicium ex his petitum infirmius sit.

CAP. XLVIII.

An ex conditione illorum Spirituum, qui certis hominibus infesti esse solent, possit deprehendi, Sitne Spiritus hominis damnati, an saluandi, qui molestus est.

¶ Pus hic pluribus non est. Ex insecutione ipsa, quod humanos Spiritus inter se distinguat, nihil accipitur presidij. Si quid hic est, quod differre faciat, Spiritusque conditionem prodatur, hoc non ex ratione insecutionis, sed ex aliis, quæ cum ipsa conjuncta sunt, habetur.

Præius extra controuersiam est. Quemadmodum boni purgandorum homi-

hominum Spiritus; ita mali damnatorum viuentes quosdam sequuntur. Hi quidem vt vexent, & molesti sint, illi verò, non tam vt molestant & vexent; quàm vt rebus suis apud viuentes consulant.

3. Quæ vero cum infecutione & persecutione Spirituum coniuncta sunt, admodum varia sunt, sed quibus Spirituum conditio deprehenditur potissimum, *locâ, Spirituum forma, mala que afferunt & molestandi modus.* De quibus quoniam aliàs multis Capitibus, nunc nihil præterea.

CAP. XLIX.

An ex conditione illorum, qui persequentes quosdam patiuntur Spiritus, deprehendi possit ipsos Spiritus esse damnatorum hominum, an purgandorum.

1. Vemadmodum ex Spiritibus certos homines insequentibus, & molestantibus colligi nequit Spirituum humanorum inter se discrimen; ita *nec ex conditione hominum, qui hos molestantes Spiritus patiuntur.*
2. Diximus, Capite trigesimo septimo, *duplicis generis distingui homines, qui patiuntur infestantes Spiritus: alios egregiæ probitatis, alios perditæ salutis. Non necesse est dicamus purgandos esse Spiritus, à quibus boni patiuntur; damnatos, à quibus mali, quia & mali possunt pati, patiunturque à Dæmonibus frequenter.*
3. Quando tamen aliunde constat de Spiritibus, quòd humani sint, *ex conditione, si non bonorum, certè malorum, licet conijcere damnatorum esse Spiritus, qui molestant.*
4. Quomodo verò? Quia boni & damnatorum & purgandorum Spirituum molestiis expositi sunt. Mali ferè non nisi damnatorum. Vtrumque quia Capite trigesimo septimo abstractum est, repeti hic non debet.

SYNO

Certorum signorum, ex præcedentibus Capitibus
Collectorum, quæ singulos Spiritus pro-
dant.

Distinxiimus Spiritus humanos à Spiritibus
Dæmoniorum: & humanos ab humanis Ex-
his, qui ex Spiritibus Dæmones sunt: qui hominum
damnatorum: qui purgandorum hominum, potest
quibus utcumque colligere: veruntamen non sine la-
bore atque molestia: qua ut Lectorem subleuemus,
quæ sparsim dicta sunt, incerta Capita concludimus,
& singulorum Spirituum proprias quasi Notas at-
que indicia adscribimus.

CAP. L.

De octo indicijs, quæ magna sunt argumenta infe-
stantium Spirituum Dæmoniorum.

Dæmoniorum Spiritus octo sunt argumenta, quæ singula
non leue; omnia simul iuncta firmum robur habent. Hæc
sunt, forma inconditi soni, oratio, allata mala, obsequia, ioci, loca, & per-
sonæ, quæ molestantes spiritus sustinent.

Forma, siue species, quæ Dæmones prodit, est ab humana
discrepans, qualiscunq; illa sit; in primis verò brutorum animan-
tium, atque insectorum. Vide Caput 26.

Clamores & strepitus inconditi, qui alterum sunt signum, ma-
gnum videntur pro Dæmonibus argumentum; si barbarum ne-
scio quid, & peregrinum referant quoniam quemadmodum à cæ-
teris spiritibus videntur esse alieni, ita magnas ob causas Dæmo-
niorum proprii. Vide Caput 27.

Oratio, si Dæmonium debeat prodere, oportet sit diuinato-
ria, siue indicatiua rerum, quas naturalis hominum cognitio ne-
quit percipere; siue illæ sint præteritæ, siue futuræ, siue præsentis.
Vide Caput 28.